

Η αξέχαστη – ανεπανάληπτη φιλοξενία των χωριών του Ορεινού Βάλτου

Στον Ορεινό Βάλτο, την ιδιαίτερη από ιστορικής και γεωγραφικής απομονωμένης αυτή περιοχή της χώρας μας επισκεφθήκαμε όταν στις 17-18 Δεκεμβρίου 2022 ανεβήκαμε την κορυφή Ντουλουπιέρα και γνωρίσαμε τη φιλοξενία των χωριών Περδικάκι, Χαλκιοπούλοι και Εμπεσός με την οργάνωση της Προέδρου της ΑΜΚΕ ΕΠΠΙ-ΔΡΟΥΜΕ κας Παρθενίας Χαρίτου. Η ίδια οργάνωσε και τις δραστηριότητες του Συλλόγου μας σε άλλα χωριά της περιοχής όπου πραγματικά η φιλοξενία ήταν ομολογουμένως κάτι το εξαιρετικό.

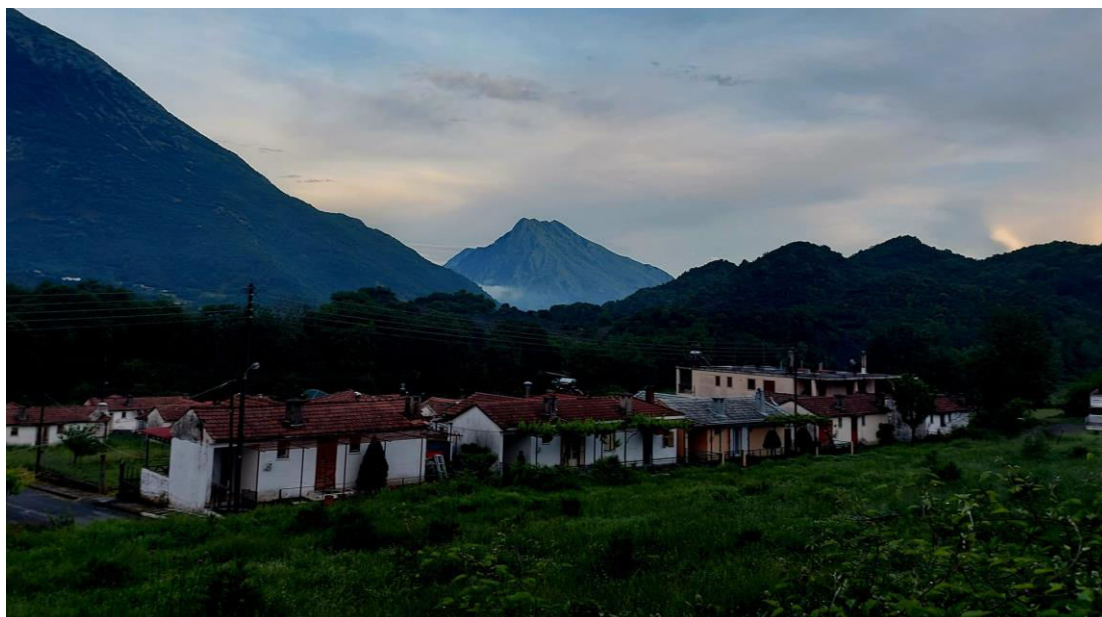
Τη φορά αυτή και με την ευκαιρία εκδηλώσεως για την ανάπτυξη της περιοχής της τεχνητής λίμνης Κρεμαστών, βρεθήκαμε ο Φ.Ο.Σ. Γ.Π.Α. (50 φοιτητές) με την κα Χαρίτου σε οργανωμένη εκ μέρους της εκδήλωση με την ευκαιρία της «Πράσινης Εβδομάδας», σε πανοραμικό σημείο του χωριού Ψηλόβραχος, κοντά στα χωριά

Άγιος Βλάσιος και Χούνη Τριχωνίδας, στις δυτικές υπώρειες του όρους Παναιτωλικού, πάνω από τη λίμνη των Κρεμαστών, κοντά στην γέφυρα της Επισκοπής που ενώνει την Αιτωλοακαρνανία με την Ευρυτανία, όπου σε πολυάριθμο κοινό που περιλάμβανε τοπικούς παράγοντες (αντιπεριφερειάρχες, αντιδημάρχους, κοινοτάρχες, εκπροσώπους του Κλήρου) έγιναν σχετικοί χαιρετισμοί και ομιλία εκ μέρους μας με περιεχόμενο την ανάπτυξη της περιοχής. Ακολούθησε γόνιμος διάλογος, αναπτύχθηκαν αρκετές ιδέες και υποσχέσεις δόθηκαν για το πώς μπορεί η περιοχή αυτή τουριστικά και παραγωγικά να αναδειχθεί, συγκρινόμενη και με άλλες παρόμοιες περιοχές όπως για παράδειγμα η τεχνητή λίμνη του Μέγδοβα.

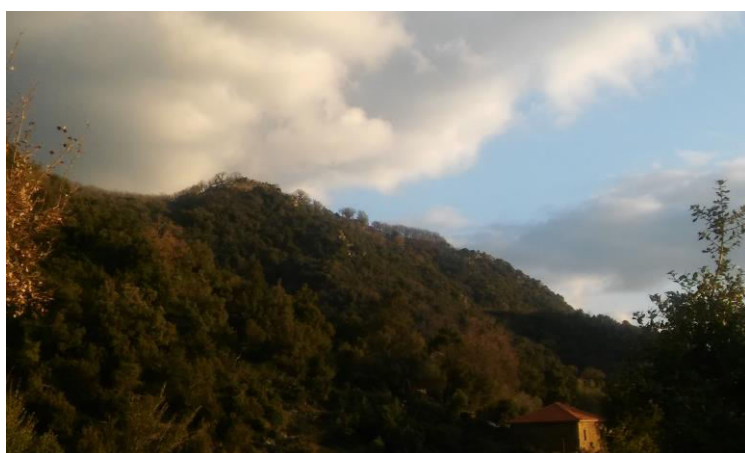
Η ξαφνική σφοδρή νεροποντή με αστραπές δεν επέτρεψε την απόλαυση των εδεσμάτων που είχαν ετοιμάσει οι ντόπιοι, αλλά ούτε και την προγραμματισμένη βαρκάδα στην λίμνη. Υπό συνεχή βροχή και σε δρόμους όχι ιδιαίτερα βατούς για το λεωφορείο φτάσαμε μέσω του χωριού Κρέντη και της γέφυρας της Τατάρνας στο χωριό Θύαμος του Βάλτου. Το οδικό δίκτυο προς την περιοχή της εκδήλωσης, αλλά και αυτό προς το χωριό Θύαμος δεν είναι σε πολύ καλή κατάσταση, γεγονός που τονίστηκε από όλους πως ανάγκη είναι αυτό να βελτιωθεί εάν κάποιος πρέπει να συζητήσει για την ανάπτυξη της περιοχής της λίμνης των Κρεμαστών.

Στο χωριό Θύαμος φτάσαμε αργά το απόγευμα όπου η υποδοχή του Προέδρου ΤΚ του Πατιόπουλου κ. Λαμπράκη Κώστα, του Πολιτιστικού Συλλόγου «Θύαμος» και

άλλων (Ρούλα Κότσιαλου, Βησσαρία Καππέ) ήταν εξαιρετική. Πλούσια τοπικά εδέσματα προσφέρθηκαν πριν την διάλεξη που δώσαμε σε πλήθος μελισσοκόμων της περιοχής. Είναι γεγονός ότι η περιοχή του Βάλτου έχει αναπτυσσόμενη μελισσοκομία και οι γνώσεις που αποκτήθηκαν μέσω και των συζητήσεων με τους μελισσοκόμους ήταν ωφέλιμες για όλους τους συμμετέχοντες (μελισσοκόμους, φοιτητές κ.ά). Γενικότερα οι συζητήσεις και γενικότερα οι γνωριμίες με τους κατοίκους της περιοχής (κτηνοτρόφους, γεωργούς κ.ά) ήταν ιδιαίτερα επωφελείς για τους φοιτητές μας στο πλαίσιο της βιωματικής μάθησης στα αντικείμενα των σπουδών τους.

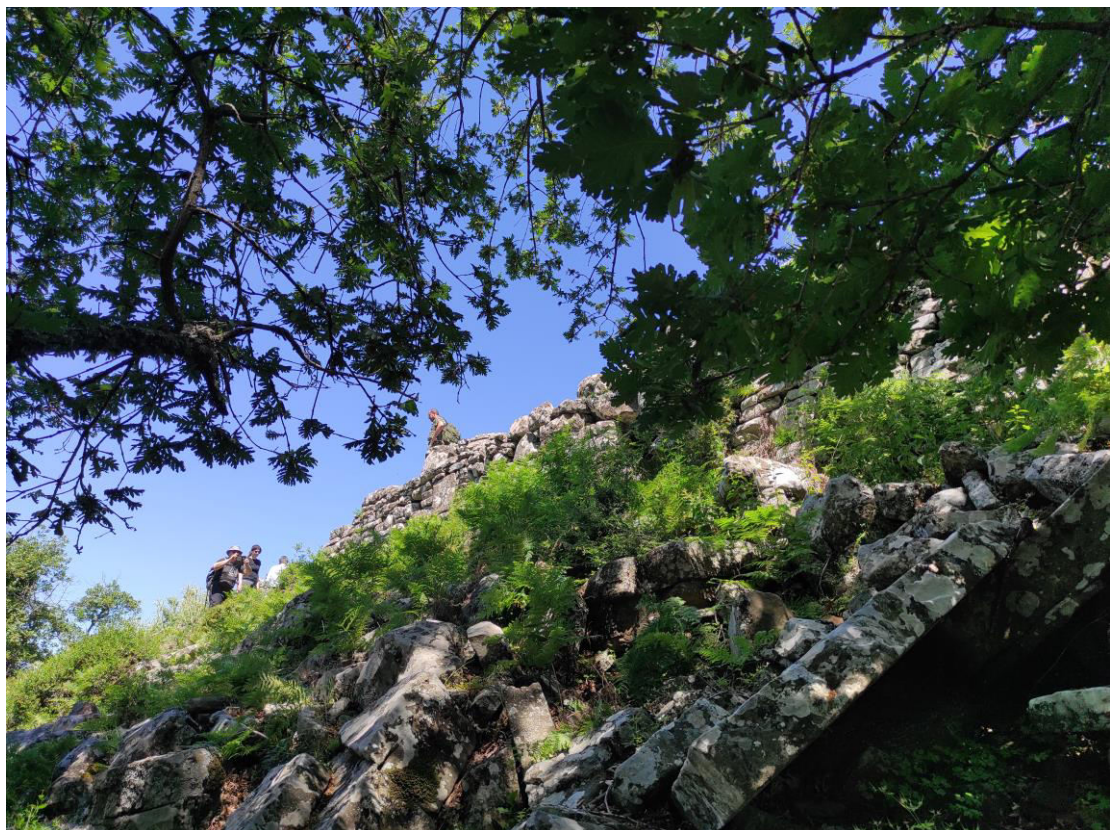
Την επόμενη ημέρα μεταφερθήκαμε στο χωριό Αμοργιανοί και από εκεί με τα αυτοκίνητα των κατοίκων του χωριού έγινε μετάβαση στο εγκαταλελειμμένο χωριό

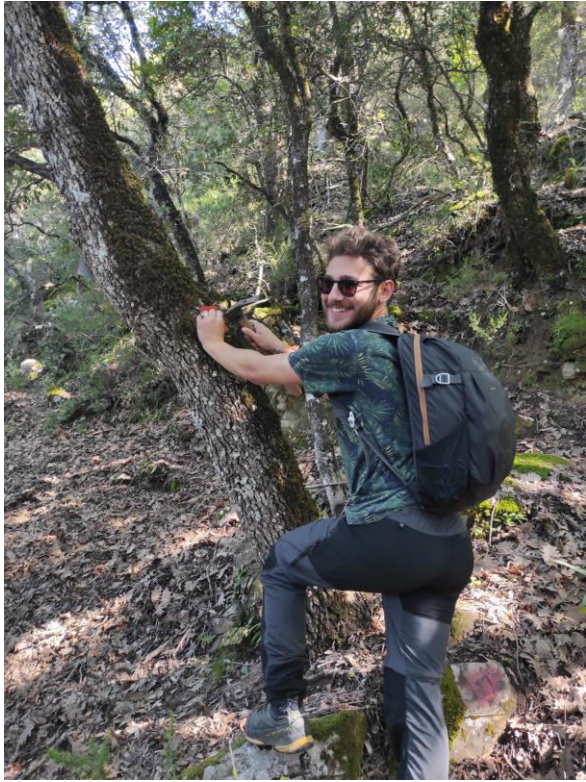

Μακρυάδα, όπου εμείς γνωρίζαμε και από άλλες επισκέψεις μας. Σκοπός της επίσκεψης ήταν η σηματοδότηση του μονοπατιού από το χωριό αυτό μέχρι τα σωζόμενα ερείπια αρχαίου τείχους σε παρακείμενο λόφο. Η όλη προσπάθεια σχεδιάστηκε υποδειγματικά από την Παρθενία Χαρίτου

και άλλους εθελοντές της ΑΜΚΕ ΕΠΠΙ-ΔΡΟΥΜΕ και με τα κατάλληλα υλικά που οι ίδιοι προμήθευσαν (σφυρί, καρφίδες) τοποθετήθηκαν πινακίδες, μικρές ταμπέλες ή χρώμα σε κατάλληλα επιλεγμένες θέσεις πάνω σε δένδρα ή και βράχους κατά μήκος του μονοπατιού. Όλοι οι φοιτητές μας συνέβαλαν σε αυτό. Επαινετή η προμήθεια με σάντουιτς όλων όσων παρευρέθησαν στην σηματοδότηση από την

κυρία Χαρίτου. Περιηγηθήκαμε τον αρχαιολογικό χώρο όπου σε παλαιότερη επίσκεψη είχαμε αποκαλύψει θαμμένη αρχαία επιγραφή σε ένα μέρος του τείχους. Η επιγραφή αυτή του 3^{ου} αιώνα π.Χ. αναγράφει «ΕΥΡΙΠΙΩΝ ΕΡΓΟΝ Ζ ΕΠΙΜΕΛΗΤΑΣ ΚΡΥΤΙΝΑΣ ΦΑΡΣΑΛΙΟΣ» και αποδεικνύει την σχέση με την παραθαλάσσια πόλη του Ευρίπου στον Αμβρακικό κόλπο.

Σε παρακείμενο λόφο επισκεφθήκαμε αρχαίο πηγάδι που χρησίμευε και σε νεότερα χρόνια για την άσκηση της κτηνοτροφίας, αλλά και τις καλλιέργειες οσπρίων και άλλων προϊόντων στην ορεινή αυτή και άνυδρη περιοχή. Το εγκαταλελειμμένο χωριό Μακρυάδα με τις αριστοτεχνικές διακοσμήσεις σε πέτρα των ερειπωμένων σπιτιών στις θύρες, παράθυρα, τζάκια και άλλα στοιχεία που είχαμε την ευκαιρία σε προγενέστερες επισκέψεις μας να θαυμάσουμε δυστυχώς αυτή τη φορά οι φοιτητές μας δεν τα είδαν καθώς χρόνος δεν υπήρχε και η

τεράστια έκπληξη που μας περίμενε στο γυρισμό από τη σηματοδότηση του μονοπατιού μάς συνεπήρε. Ποια ήταν αυτή η έκπληξη; Στην αρχή νομίσαμε ότι στο ερημοκκλήσι της Αγίας Παρασκευής, κοντά στο χωριό, κάποιο πανηγύρι το δίχως άλλο γινόταν. Τα δημοτικά τραγούδια, τα στρωμένα τραπέζια, οι καπνοί από τις επί τούτου στημένες ψησταριές και τα μαγειρεία, με τους ίδιους τους κατοίκους του χωριού σε ρόλο φροντιστή όλων αυτών μας έκαναν να αναρωτηθούμε για ποιόν όλα αυτά; Και όμως όλα αυτά ήταν για εμάς! Η θερμή αυτή ανεπανάληπτη υποδοχή, η ενεργή συμμετοχή στην όλη προσπάθεια των κατοίκων της περιοχής ήταν για εμάς, για τους φοιτητές μας, για την παρουσία μας στο χωριό τους. Οι φοιτητές μας γρήγορα προσαρμόστηκαν στο όλο κλίμα με χορούς, μουσική, τραγούδια και εδώ πρέπει να τονίσουμε τις ωραίες εκτελέσεις των τραγουδιών από την εξαιρετική φωνή της Παναγιώτας Στούμπου. Στο τραγούδι επίσης

συνεισέφεραν οι φοιτητές Φίλιππος Πάσσαμ, Κώστας Πολυμίλης καθώς και ο υποψήφιος διδάκτορας Βασίλης Τσατήρης. Ξεχωριστή παρουσία ο Χριστόφορος Αμοργιανιώτης, που αυτοδίδαχτος βιολιστής και τραγουδιστής συνεισέφερε πολύ στην γιορτή ακόμη και με τις παραινέσεις και τις αφηγήσεις του στα νέα παιδιά. Οι χοροί καλά κρατούσαν και σε αυτό βοήθησαν και τα πλούσια και ποικίλα εδέσματα μέχρι και σπιτικά γλυκά. Η επιμονή των κατοίκων να συνεχιστεί η γιορτή έφερε όλους μας να διασκεδάσουμε και σε καφενείο του χωριού Αμοργιανοί όπου και επιστρέψαμε πάλι με τα οχήματα των κατοίκων της περιοχής.

Επιστρέφοντας προς το Θύαμο πραγματοποιήσαμε σε παρακείμενη περιοχή σηματοδότηση σε χωματόδρομο που οδηγεί στο Αρχοντικό του Αγωνιστή Ψαρογιάννη όπου και γεννήθηκαν τα τέκνα του Γεωργίου Καραϊσκάκη. Θρυλείται

ότι η γυναίκα του Γεωργίου Καραϊσκάκη, Γκόλφω, είχε καταγωγή από το γένος Ψαρογιάννη και διέμενε σε αυτό στο σπίτι με τα παιδιά της. Κατά την πορεία προς τα ερείπια του σπιτιού περάσαμε μέσα από τον ποταμό Ίναχο, παραπόταμο του Αχελώου, που πηγάζει από τα Όρη του Βάλτου όπου και γκρεμισμένα παλιά γέφυρα. Και ήταν πράγματι συγκινητικό να φέρνει κανείς στο μυαλό του βλέποντας τα ερείπια του σπιτιού την ιστορία του Στρατηγού Καραϊσκάκη, το όνομα του οποίου παραπέμπει στο «καρά» δηλαδή μαύρος και «ισκάκι» δηλαδή το μικρό παιδί του Ίσκου, Καπετάνιου της περιοχής που όπως πάλι θρυλείται είναι πατέρας του.

Στο γυρισμό επισκεφθήκαμε εκεί κοντά τους χαρακτηριστικούς λόφους από ξύλα σκεπασμένα με χώμα για την αργή, ατελή καύση αυτών για την παραγωγή ξυλοκάρβουνων. Οι ίδιοι οι παραγωγοί ενημέρωσαν τους φοιτητές μας για την δύσκολη και λεπτομερή διαδικασία παρασκευής του ξυλοκάρβουνου στις ιδιαίτερες αυτές κατασκευές, τα *καμίνια*, που με το άνοιγμα ειδικών οπών ελέγχεται η καύση. Αδέξιος χειρισμός μπορεί να επιφέρει την καταστροφή όλου του καμινιού.

Ο καιρός βροχερός μας έδωσε την ευκαιρία να απολαύσουμε διπλό, τεράστιο, καλά σχηματισμένο ουράνιο τόξο.

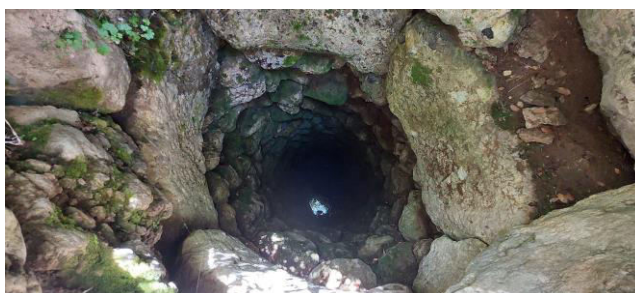
Η επιστροφή στον Θύαμο μας επιφύλαξε θαυμάσιους χειροποίητους λουκουμάδες που, κομμάτι της καρδιάς τους, ντόπιοι κάτοικοι, η Ρούλα Κότσιαλου, η Βησσαρία Καππέ και άλλοι μας προσέφεραν.

Πρωϊ την επόμενη ημέρα κατευθυνθήκαμε προς το χωριό Σκουρτού της επαρχίας Ξηρομέρου όπου και το περίφημο βελανιδόδασος, απέραντο κυριολεκτικά και με τεράστια δένδρα του είδους *Quercus ithaburensis macrolepis* παρέπεμπε στην

Οδύσσεια λόγω του ότι πάλι θυρλείται ότι εκεί έβοσκαν οι χοίροι του Ομηρικού Οδυσσέα. Πριν την περιήγηση στο δάσος αυτό, μας υποδέχτηκαν ο Πρόεδρος της Κοινότητας Σκουρτούς κ. Στάμος Τζογάνης καθώς και η Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου κα Χριστίνα Πέττα-Τάπραντζη, αμφότεροι δραστήριοι, που μας εξήγησαν και τους κινδύνους που διατρέχει το περίφημο αυτό δάσος και την ανάγκη προστασίας του. Πράγματι το δάσος αυτό βελανιδιάς, με τους χαρακτηριστικά τεράστιους καρπούς, εκτείνεται μέχρι και τον Αστακό και πιο πέρα προς την Επαρχία Μεσολογγίου.

Στην πορεία προς την πλατεία του χωριού Σκουρτού επισκεφθήκαμε αρχαία πηγάδια που σε μια τέτοια άνυδρη περιοχή (εξ' ου και Ξηρόμερο) σπουδαίο ρόλο έπαιζαν από την αρχαιότητα. Μιλώντας για νερό είχαμε τη μοναδική ευκαιρία να

έχουμε πληροφόρηση και επίδειξη ανευρέσεως νερού από τον ραβδοσκόπο, Πρόεδρο της Μαχαιράς, κ. Γιώργο Μπαρμπαρούση.

Στην πλατεία του χωριού μας υποδέχθηκε ομάδα ηλικιωμένων όπου και συζητήσαμε για θέματα ενδιαφέροντός τους και από τους οποίους ο κ. Κορτσαλής Αναστάσιος ανέβηκε ψηλά στο βελανιδόδασος και συνέλεξε δείγματα φυτών συμπεριλαμβανομένων του αμάραντου και της σπάνιας παιώνιας (*Raeonia mascula russoi*) που δυστυχώς τέτοια εποχή είχε απανθίσει. Συγκινητικός ο Κοινοτάρχης και η Αντιδήμαρχος που, εκτός των αναψυκτικών και κερασμάτων, μας ξενάγησαν στο χωριό, σε παλαιές κατοικίες αλλά και στο δημοτικό σχολείο, που κλειστό, κοινή μοίρα για πολλά χωριά της χώρας μας, δεν αντηχούν πλέον παιδικές φωνές. Αμφότεροι ενδιαφέρονται για δράσεις σηματοδότησης μονοπατιών και διαλέξεων με συνεργασία του Φ.Ο.Σ. Γ.Π.Α.

Πριν το χωριό Σκουρτού είχαμε την ευκαιρία να επισκεφτούμε το πολύ παλιό πετρόχτιστο μοναστήρι του Λιγοβιτισίου απ' όπου η θέα της λίμνης Οζερός που βρίσκεται ακριβώς από κάτω είναι αλησμόνητη. Στο αρχονταρίκι του μοναστηριού για την πλούσια προσφορά στον αγώνα της Ανεξαρτησίας και για άλλα ιστορικά στοιχεία μας μίλησε η Ηγουμένη Μακρίνα Μαρκοπούλου. Ο περιβάλλων χώρος με την ευταξία αλλά και το ίδιο το μοναστήρι υποδεικνύει το σεβασμό στο περιβάλλον που παρατηρούμε κάθε φορά επισκεπτόμενοι παρόμοιους χώρους.

Η εκδρομή αυτή στην ορεινή Τριχωνίδα, Βάλτο και Ξηρόμερο, στην κοιλάδα του Αχελώου και την λίμνη Κρεμαστών και προπαντός η άρτια οργάνωση της Πρόεδρου της ΑΜΚΕ ΕΠΠΙ-ΔΡΟΥΜΕ κας Παρθενίας Χαρίτου, αλλά και όλων των κατοίκων των

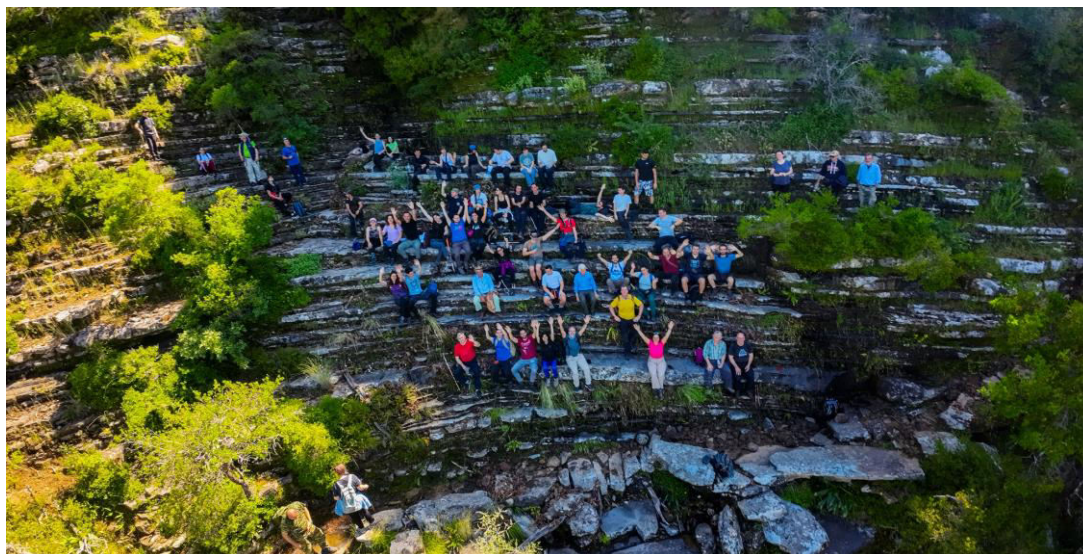
χωριών που επισκεφθήκαμε, μοναδική και εξαιρετική, θα μας συντροφεύει και είναι ικανή να μας οδηγήσει ξανά και ξανά στα μέρη αυτά και άλλα παρόμοια με αυτά μέρη της χώρας μας.

Επιμέλεια κειμένου

Ν.Γ. Εμμανουήλ, Ομότιμος Καθηγητής

Δρ Ε.Ν. Πάνου, Ε.Δι.Π.

Εκτός των προαναφερθέντων ονομάτων θεωρούμε υποχρέωσή μας να αναφέρουμε τα ονόματα των κατοίκων του χωριού Αμοργιανοί για την συνεισφορά τους: Αραπογιάννης Ευστάθιος, Αραπογιάννη Κωνσταντίνος, Αμοργιανιώτης Χριστόφορος, Βελαώρας Βασίλειος, Βελαώρας Ευάγγελος, Δρούγας Αθανάσιος, Δρούγας Μάνθος, Δρούγας Χριστόφορος, Δρούγας Σταύρος, Δρούγας Ιωάννης, Δρούγα Μαρία, Δρούγα Πηνελόπη, Ζώης Γεώργιος, Ζώης Θεόδωρος, Ζάγγας Νικόλαος, Ζαγγανά Δήμητρα, Καρακώστα Θεοδώρα, Καρακώστας Δημήτριος, Καρακώστας Θεόδωρος, Καδούλα Μάνθα, Καρτέρης Σπυρίδων, Λαγού Αντιγόνη, Μπαλαμπάνη Αντιγόνη, Μπίρκος Αλέξανδρος, Μπίρκος Δημήτριος, Νταλαπέρας Θωμάς, Σαλταούρας Αναστάσιος, Τσιάκαλου Πόπη, Τσιάκαλος Δημήτριος, Τσιάκαλος Νέστορας, Τσιάκαλος Λάζαρος και Τάτση Κωνσταντίνα.

Οι φωτογραφίες επιλέχθηκαν μεταξύ των πολλών που αποτύπωσαν τα μέλη του Φ.Ο.Σ. Γ.Π.Α.: Αγαλόπουλος Νικόλας, Αρώνη Ολυμπία, Γεωργακοπούλου Κυριακή, Γεωργίτη Μελίνα, Γκιζέλης Ορφέας, Κάντζας Χρήστος, Κωτούλας Πέτρος, Πάνου Ελένη, Παπαγεωργόπουλος Χρήστος, Πατσαούρας Παναγιώτης, Περβολιανάκης Δημήτρης, Πολυμίλης Κωνσταντίνος, Τσατήρης Βασίλης, Χαρίτου Νία.